

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ВЛАСНИМ КАПІТАЛОМ В СУЧАСНИХ УМОВАХ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Управління власним капіталом пов'язано не тільки із забезпеченням ефективного використання вже накопиченої його частини, але й з формуванням власних фінансових ресурсів, які забезпечують майбутній розвиток підприємства. Саме тому проблеми формування власного капіталу підприємства привертають увагу багатьох дослідників та науковців. Для ефективного управління власним капіталом необхідно володіти достовірною інформацією про розмір та склад власного капіталу підприємства.

Одним із пріоритетних завдань бухгалтерського обліку є достовірне та повне відображення в обліку та розкриття у фінансовій звітності прав власників. Важливу роль в удосконаленні обліку прав власників мають дослідження сутності та змісту категорії “власний капітал”, подальшого розвитку його концепцій, підходів до класифікації видів та врахування досвіду облікового відображення даного об'єкта за кордоном.

Існують значні відмінності в складі та структурі власного капіталу відповідно до національних та міжнародних стандартів обліку. Впровадження міжнародних стандартів обліку і звітності в Україні значно полегшить співпрацю вітчизняних підприємств з іноземними торговельними партнерами, і цим самим надасть можливість залучити додаткові іноземні інвестиції в економіку країни.

Дані Державної служби статистики України свідчать, що на 31.12.2015 р. структура власного капіталу в цілому за всіма видами економічної діяльності виглядає таким чином: зареєстрований капітал – 72,35 % (з коригуванням на вилучений капітал становив 67,15 %), додатковий капітал – 69,51 %, резервний капітал – 2,39 %, непокриті збитки – (- 39,05) %. Дана ситуація є негативною, і свідчить про штучне завищення власних джерел формування майна внаслідок проведених дооцінок необоротних активів, недостатню ефективність господарської діяльності, відсутність створених резервів відповідно до установчих документів, домінування додаткового капіталу над розміром резервного капіталу і нерозподіленими прибутками.

Метою дослідження є визначення основних джерел інформації про власний капітал підприємства, підвищення інформативності й корисності інформації для прийняття ефективних управлінських рішень.

Джерела інформації, які використовуються в процесі управління власним капіталом, поділяються на зовнішні і внутрішні. До внутрішніх джерел належить інформація, яка формується на підприємстві, а до зовнішніх – яка формується за межами підприємства. Основним внутрішнім джерелом інформації про власний капітал в обсязі, необхідному для ефективного аналізу й прогнозування ситуації, є облік. Підвищені вимоги до змісту і якості облікової інформації передбачають постійний моніторинг проблем, направлений на адекватне відображення власного капіталу в системі обліку та фінансової звітності підприємства.

Ефективне управління власним капіталом базується на відповідному обліково-аналітичному забезпеченні, тобто на сукупності різних видів інформації, яка використовується для прийняття управлінських рішень. Ця інформація повинна бути своєчасною, корисною і релевантною, задовольняти інтереси як власників, так і потенційних інвесторів і кредиторів.

Інформація є основою процесу управління, оскільки містить необхідні дані для оцінювання ситуації і дає можливість менеджерам діяти аргументовано й осмислено. Від правильної організації облікового процесу й точного відображення власного капіталу в первинних документах, облікових регістрах і на рахунках бухгалтерського обліку залежить достовірність фінансової звітності. Інформація про власний капітал наводиться у Балансі (Звіті про фінансовий стан), Звіті про власний капітал та у Примітках до фінансової звітності. Управлінська звітність практично не містить даних про власний капітал. Частково це можна пояснити тим, що більшість його елементів (статутний капітал, процес розподілу прибутку) контролюються власниками, а не менеджерами. Проте ряд управлінських рішень відноситься й до компетенції менеджерів. Тому внутрішня звітність в аналітичному розрізі повинна містити відомості про зміну періодичності й критеріїв переоцінювання необоротних активів, напрямки витрачання резервного капіталу відповідно до цілей його створення, планування прибутку, виявлення невикористаних резервів зростання прибутку (зменшення збитку) тощо.

Суб'єктами управління власним капіталом підприємства є власники та акціонери, а об'єктами – економічні відносини, які опосередковані грошовим обігом, зміною розміру і складу власного капіталу підприємства.

Реформування системи бухгалтерського обліку і фінансової звітності в Україні з урахуванням вимог міжнародних стандартів неможливе без формування відповідного обліково-аналітичного забезпечення системи управління в цілому й управління власним капіталом підприємства зокрема.

Інформаційно-аналітичне забезпечення управління власним капіталом розглядається як поєднання різних видів інформації про власний капітал – нормативної, облікової та аналітичних показників. Нормативна інформація базується на нормативно-правовій базі з обліку власного капіталу і включає законодавчі, нормативні й методичні документи. Облікова інформація, що формується у системі бухгалтерського обліку й відображається у фінансовій звітності підприємства, широко використовується для обґрунтування тактичних і стратегічних управлінських рішень. Аналітичні показники відображають ефективність використання власного капіталу, його структуру, динаміку, рентабельність. У системі управління власним капіталом широко використовується не облікова інформація, сформована маркетинговою, фінансовою, інвестиційною та іншими службами підприємства.

Інформаційно-аналітичне забезпечення управління власним капіталом необхідне для безпосереднього контролю за процесом управління власним капіталом та процесом прийняття відповідних ефективних управлінських рішень. Саме тому, необхідно розробити та рекомендувати для використання підприємствами методику контролю операцій з власним капіталом і оформлення, відповідним чином, його результатів.